Ulkoministeriö Neuvostoraportti EU/13/2024-UM-34

Birkman Henna 25.10.2024

Ympäristöneuvosto 14.10.: raportti

Kokous

Ympäristöministerineuvosto 14.10.2024

Ympäristöneuvosto järjestettiin 14.10. Luxemburgissa. Suomea edusti ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen.

Ympäristöneuvoston kokouksessa hyväksyttiin päätelmät, jotka muodostavat EU:n kannan seuraavaan YK:n ilmastokokoukseen (COP29) Bakussa Azerbaijanissa 11.–22.11.2024. Kokouksessa hyväksyttiin myös päätelmät, joilla valmistaudutaan luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja sen yhteyteen kuuluvien pöytäkirjojen osapuolikokouksiin, jotka järjestetään 21.10.–1.11.2024 Calissa, Kolumbiassa.

Ministerit keskustelivat lisäksi valmistautumisesta kansainvälistä muovisopimusta koskevan hallitustenvälisen neuvottelukomitean 5. kokoukseen, kun YK-maat neuvottelevat uudesta oikeudellisesti sitovasta kansainvälisestä muovisopimuksesta. Ministerit keskustelevat lisäksi EU:n kemikaalistrategiasta.

Päätelmät YK:n ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen (UNFCCC) osapuolikokoukseen (COP29) – *hyväksyminen*

Puheenjohtajana toiminut Unkarin ympäristöasioiden ja kiertotalouden valtiosihteeri Anikó Raisz esitteli COP29 päätelmäluonnoksen, joka osoittaa EU:n tahtotilan tulevissa Bakun ilmastoneuvotteluissa. EU on vastuussa 6 %:sta globaaleja päästöjä, ja EU:n on tehtävä kaikkensa päästöjen vähentämiseksi. Tuleva COP29 kokous koskee erityisesti rahoitusta ja uutta ilmastorahoitustavoitetta (New Collective Quantified Goal, NCQG). EU:n pääasiallinen viesti on se, että neuvotteluista odotetaan kunnianhimoista lopputulosta, jotta pysytään 1,5 asteen päästövähennyspolulla. NCQG:n kautta saavutettaisiin pitkällä tähtäimellä kestävyyttä ilmastonmuutoksen kannalta. Puheenjohtaja on tehnyt työryhmätason keskustelujen perusteella muutoksia päätelmätekstiin, ja avoimena ovat kappaleet 26-27 koskien energiaa, sekä kappale 30 koskien EU:n kunnianhimon tasoa. Puheenjohtajan mukaan muotoilut ovat nyt tasapainossa, mutta eri kohtiin liittyy tiettyjä herkkyyksiä.

Ilmastokomissaari Woepke Hoekstra kertoi terveisiä Bakusta, mistä rahoitusta koskevat viestit ovat selkeitä: yksityistä ja julkista rahoitusta tarvitaan lisää. Uuden ilmastorahoitustavoitteen osalta on laajennettava rahoittajapohjaa, sillä monilla valtioilla on mahdollisuus tehdä enemmän, eli on mahdollisuus antaa rahoitusta sitä eniten tarvitseville. Komissaari on optimistinen Pariisin sopimuksen artiklan 6 neuvottelujen loppuunsaattamisesta Bakussa. Geopoliittisesti tilanne on hankala, ja EU:n on rakennettava siltoja muuhun maailmaan, ja komissaari toivoi jäsenvaltioiden kontaktoivan muita osapuolia. Komissaari piti tärkeänä, että päätelmätekstissä ollaan vakuuttavia siinä, että EU tekee kaikkensa 1,5 asteen päästövähennyspolun eteen, ja on oltava varalla toimenpide-vaihtoehtoja. Komission 2040 –tiedonanto tuo tieteeseen perustuvan viestin missä tilanteessa nyt olemme, mikä on tilanne 2030 tavoitteiden kannalta, ja mihin EU on sitoutunut 2050 tavoitteessaan. Komissaari näkee, että tämä kaikki on saavutettavissa, mutta tavoitetta koskeva keskustelu käydään muualla, kun näissä päätelmissä. Nyt on kyse siitä, miten EU asemoituu siten, että sillä on Bakussa parhaimmat neuvotteluasemat. Helmikuussa an-

netun tiedonannon mukaan, sekä komissaarin omassa aiekirjeessä suositetaan 90 % päästövähennystavoitetta, ja keskustelun tulee keskittyä tämän edellytyksiin. Olisi tärkeää toivottaa tiedonanto tervetulleeksi, sillä tämä on neuvottelunäkökulmasta tehokkain tapa, jolla EU luo luottamusta muille neuvotteluosapuolille. Päätelmät voisivat olla tältä osin vahvemmat.

Jäsenvaltiot näkivät, että COP29 päätelmissä on tärkeää, että EU lähettää selkeän signaalin kansainväliselle yhteisölle siitä, että EU on kunnianhimoinen ja ottaa johtavan roolin neuvotteluissa (AT, DE, ES, SI, LU, FI, SE).

Tulevan COP29 –kokouksen tärkein tavoite on sopia **uudesta ilmastorahoitustavoitteesta**, mitä pidettiin hyvin tärkeänä asiana laajasti. Rahoittajapohjan laajentamista tuettiin (PL, DK, SI, LV, LT, HR, FI, SE, EE), ja yksityisen rahoituksen lisäämistä julkisen rinnalle korostettiin (IE, DK, SI, MT).

Eniten keskustelua herätti viittaus komission tiedonantoon **EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitteesta** kappaleessa 30 ja sen suositukseen 90 % nettopäästövähennyksestä. Osa jäsenvaltiosta tuki kunnianhimoisempaa lähestymistapaa siten, että komission tiedonanto tulisi toivottaa tervetulleeksi (AT, DE, FR, IE, DK, ES, SI, NL, LU, LT, HR, BE, FI, SE, EE, PT), kun taas osan mukaan olisi riittävää, että se pannaan merkille (SK, PL, EL, CZ, LV, MT, RO, CY, IT, BG). Osa kunnianhimoisemmista valtioista esitti 90 % päästövähennystavoitteen lisäämistä päätelmiin (DK, DE, ES, SI, NL, LU, EE). Osan mukaan taas nimenomaista prosenttilukua ei tule mainita (SK, CZ). Osa maista katsoi, että prosenttitavoitteen esittäminen on hyvin herkkä asia, eikä olla varmoja onko EU 90 % päästövähennyspolulla (SK, PL).

Kunnianhimoiset valtiot esittivät, että kappaleessa 30 tulisi viitata **vuoden 2035 aikajanaan seuraavalle NDC:lle** (DE, DK, ES, SI, NL, LU, FI, SE, EE), mitä eräät vastustivat (PL, CZ, RO, IT, BG). Tiedeperusteisuuden pitämistä tekstissä pidettiin tärkeänä (DK, SI, LT, HR, BE, FI, SE). Lisäksi 1,5 asteen polulla pysymistä pidettiin erittäin tärkeänä (mm. DK, NL, SE). Päätelmätekstissä tiedonanto toivotetaan tervetulleeksi ja noteerataan tiedeperusteisuus, mutta 90 % päästövähennystavoitetta ei mainita, eikä NDC:n 2035 aikajanaa.

Fossiilisten polttoaineiden tukien poistamista kappaleessa 26 ilman, että sillä puututaan energiaköyhyyteen tai oikeudenmukaiseen siirtymään, tuettiin ja esitettiin vahvennettavaksi termillä viipymättä (AT, DE, DK, SI, NL, LU). Osa jäsenvaltioista tuki kappaleen 26 tekstiä puheenjohtajan ehdotuksen mukaisesti (SK, EL, CZ, LV, MT, LT, RO, HR, BG). FI tukee riittävän vahvaa tekstiä todeten, että jo viime vuonna keskusteltiin fossiilisten tukien luopumisesta, ja siitä saatiin kompromissiteksti aikaiseksi jota voisi käyttää päätelmissä. Päätelmätekstiin kappaleessa 26 jäi teksti, jonka mukaan siirrytään pois fossiilisista 1,5 asteen polun mukaisesti.

Kappaleessa 42 AT esitti kunnianhimoisempaa sanamuotoa fossiilisten polttoaineiden infrastruktuuriin suuntautuvien investointivirtojen vähentämistä (LU, BE). Päätelmätekstissä pysyi haitallisia kannustimia koskeva alkuperäinen teksti, ja siihen lisättiin fossiilisten polttoaineiden infrastruktuuriin suuntautuvien investointivirtojen vähentämistä koskeva sanamuoto.

Ydinvoiman sisällyttäminen kappaleessa 26 niihin teknologioihin, joita ilmastonmuutokseen siirtymisessä on nopeutettava, kannatettiin (SK, PL, FR, EL, CZ, SI, NL, MT, LT, RO, HR, FI, SE, PT, BG), ja lisäksi tulee huomioida jäsenvaltioiden oikeus itse päättää kansallisesta energialähteiden yhdistelmästä (BG, CZ, RO, CY). Teknologianeutraalius ja kaikkien mahdollisten teknologiavaihtoehtojen pitämistä avoimena pidettiin tärkeänä (PL, FR, SE). Ydinvoiman mainitsemista tekstissä vastustettiin (AT, DE).

Päätelmätekstiin jäi maininta kunkin valtion energialähteiden yhdistelmän kunnioittamisesta, maininta nolla- ja vähäpäästöisestä teknologiasta, sekä epäsuora viittaus ydinvoimaan lisäämällä päätelmätekstiin viittaus maailmanlaajuisen inventaarion 28 kohtaan.

Fossiilisista polttoaineista luopumista koskevaan kappaleeseen 27 esitettiin lisättäväksi se, ettei uutta hiilivoimaa tule toteuttaa (AT, DE, DK, LU, BE, FI). Puheenjohtajan ehdottamaa tekstiä tuettiin, sillä se on aiemmin sovittua kieltä (PL). FI esitti, että lisättäisiin kappaleeseen fossiilisten polttoaineiden

piikin jälkeen myös sanat niiden vähentämisestä (”peak and decline”) kansainvälisen energiajärjestön nollapäästöraportin mukaisesti (SE).

EL ehdotusta ilmastotoimista kulttuuriperinnön suojelemiseksi tuettiin (IE, MT, LU, HR, CY, IT, BG), joka jäi lopulliseen päätelmätekstiin uudeksi 52 kohdaksi.

Komissaari Hoekstra kiitti jäsenvaltioiden kommenteista ja näki, että eräiden tekstimuutosten kautta päätelmäteksti saadaan hyväksyttyä. Ydinvoima on asia, joissa jäsenvaltioilla on selvästi erilaiset kannat. Taksonomia-asetus on kaikkien hyväksymä, joten sen tai edellisen COP:n hyväksytty teksti voinee auttaa. Toiseksi, kuinka 90 % päästövähennystavoitteeseen viitataan, on tärkeää. Merkittävä osa valtioista joko tukee selkeästi 90 % tai on avoimia sen lisäämiselle, toisaalta merkittävä osa selvästi myös vastustaa. Komissaari muistutti, että päätelmillä voidaan antaa selkeä signaali globaalisti EU:n roolista. Komissaarin mukaan päätelmätekstillä ei ennakoida 2040 ilmastotavoitteen asettamista millään tavalla, vaan viitataan eksplisiittisesti komission tiedonantoon asiasta.

Puheenjohtaja katsoi, että päätelmäteksti on pääasiassa jäsenvaltioiden hyväksyttävissä, mutta eräitä avoimia kohtia vielä tarkastellaan. Pitkien keskustelujen myötä ehdotusta tarkennettiin eräiltä osin siten, että komission 2040 tiedonanto toivotetaan tervetulleeksi, mutta 90 % päästövähennystavoitetta tai viittausta NDC:n 2035 aikajanaan ei jätetty tekstiin. Kuitenkin päästövähennystavoitteen perustuminen tieteeseen noteerattiin tekstissä. Energiaa koskien ydinvoimaa ei mainita päätelmätekstissä DE ja AT tiukan vastustuksen vuoksi, mutta viitataan GST kappaleeseen 28 (jossa ydinvoima on mainittu). Nolla- ja vähäpäästöiset teknologiat sekä jäsenvaltioiden oikeus päättää energiamuotojen yhdistelmästään pysyivät tekstissä. Lisäksi päätelmiin lisättiin FI ehdotus koskien fossiilisten polttoaineiden huipun lisäksi niiden käytön vähentämistä tällä vuosikymmenellä sekä EL ehdotus koskien ilmastotoimia kulttuuriperinnön suojelemiseksi.

Päätelmät biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (biodiversiteettisopimus) osapuolikokoukseen - *Hyväksyminen*

Puheenjohtaja esitteli päätelmät ja osapuolikokouksen tilanteen. Kokous on osa biodiversiteettisopimuksen säännönmukaista toimintaa, mutta luonnon monimuotoisuus on myös avain kaikkiin Maan elämänmuotoihin, se tarjoaa puhdasta vettä, kasvien pölytyksen, puhtaan maaperän ja monia muita ekosysteemipalveluita ihmiskunnalle. Terveet ekosysteemit myös torjuvat ilmastonmuutosta ja sen haittoja. Sopimusta täydentää vuosi sitten hyväksytty Kunming-Montrealin maailmanlaajuinen biodiversiteettiviitekehys, jonka toimeenpano on edessä. On tärkeää, että EU:lla on vahva oma kanta ja poliittinen mandaatti osapuolikokouksen neuvotteluihin Kolumbian Caliin (tätä korosti myös CZ, LU, PL).

Ilmastokomissaari Woepke Hoekstra korosti, että päätelmät ovat tasapainoinen kokonaisuus tilanteessa, jossa luonnon monimuotoisuutta menetetään ennennäkemätöntä vauhtia, ja sitoutuneisuus mitataan toiminnassa. Kunming-Montrealin kehyksessä asetetaan tavoitteita, joiden toteuttamiseen tulee pyrkiä. Siksi Hoekstra haastoi jäsenmaita toimimaan. Hän muistutti myös, että rahoitus on olennainen elementti luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Maailman ympäristörahaston (*Global Environmental Facility*, GEF) kautta maat ovat sitoutuneet rahoittamaan toimia, mutta rahoitustarve on jopa 20 miljardia, eikä sen kokoon saaminen ole helppoa. Viimeisenä asiana komissaari korosti aavikoitumissopimusta ja sen merkitystä kuivuuden ja aavikoitumisen ehkäisemisessä.

PJ pyysi jäsenmailta huomioita varsinaisista neuvoston päätelmistä.

Ensimmäisenä puhujana Suomi korosti **yksityisen rahoituksen mukaan saamisen tärkeyttä**. Tämä vaatisi myös luontokrediittien ja luontoarvokaupan toimeenpanoa, kuten Suomessa jo on säädös vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiosta. Jos käytetään vain veronmaksajien rahoja, emme pääse tavoitteisiin, vaan yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuus on välttämätöntä. Lisäksi Suomi korosti mitattavien tulosten tärkeyttä, ja siksi kokouksessa käsiteltävä niin kutsuttu sääntökirja on ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Ministeri Mykkänen esitti kuitenkin huolensa, että sääntökirjan sadat indikaattorit

synnyttävät liian monimutkaisen kokonaisuuden, jotta edistystä olisi oikeasti mahdollista mitata. Tarvittaisiin rajatumpi joukko indikaattoreita, jotta päästäisiin maiden vertailuun ja jälkeen jäävien maiden kirittämiseen sitä kautta. Kolmantena asiana Suomi nosti esille alkuperäiskansojen, paikallisyhteisöjen, erityisesti naisten ja nuorten asemaa luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Lopuksi FI totesi tukevansa päätelmiä sellaisenaan (myös NL, EE, EL, PT, CZ, SI, LV, LU, LT, RO, CY, MT, IE, BG, PL).

FR tuki lopputulosta ja nosti esiin 4 asiaa: EU:n on osoitettava kollektiivina, että toteutamme Kunming-Montrealin kehystä. Tähän tarvitaan harmonisoitua toimintaa ja sen osoittamista väliarvioissa. Toisena vaatimuksena on sekä yksityinen että julkinen rahoitus (myös EE, DK, IT, LU, AT, RO, SK), kolmantena taloushyötyjen jakaminen DSI-mekanismin (*Digital sequence information on genetic resources*) kautta ja viimeisenä synergioiden hyödyntäminen kolmen Rion sopimuksen (ilmastosopimus, biodiversiteettisopimus ja aavikoitumissopimus) lähes samanaikaisten osapuolikokousten kautta (myös BE, PL).

DE esitti tukensa ja korosti toimeenpanoa ja sen seurantaa tehokkailla indikaattoreilla (CZ, DK, AT, SE, BG). Myös rahoitus on olennainen, koska ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunta ovat sidoksissa toisiinsa. Kolmen Rion sopimuksen sidosten hyödyntäminen on olennaista (myös ES), siksi on luotava monenkeskinen rakenne monimuotoisuudesta saatavien hyötyjen jakamiseen (DSI-mekanismi) (CZ, DK). Myös alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen osuus on hyvin tärkeä niiden paikallisen perinnetiedon vuoksi.

ES muistutti olleensa ensimmäinen Kunming-Montrealin tavoitteet hyväksynyt maa. On tärkeää, että toimet ovat tieteellisesti perusteltuja. Uusi rahasto tarvitaan GEF:n alle, tehokas monenkeskinen toimeenpanomekanismi tarvitaan ja DSI:hin ja hyötyjen maantieteelliseen jakautumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

EE korosti kansallisten luontokadon torjuntastrategioiden merkitystä (myös PT), oli tyytyväinen EU:n etenemiseen asiassa ja kertoi tähtäävänsä suojelualueiden määrän nostamiseen 30 prosenttiin pinta-alasta. EL kiitti viittauksesta merioikeusyleissopimukseen ja merien huomioimista (myös PT, CY).

DK korosti EU:n johtajuuden tarvetta ja kertoi julkaisevansa kotimaan toimistaan, sekä suojelusta, ennallistamisesta, maatalouden ilmastotoimista että biodiversiteettirahoituksesta uuteen rahastoon, tietoa vielä ennen osapuolikokousta. Myös MT kertoi kansallisista toimistaan.

RO korosti tukeaan koko suunnitelmalle ja globaalille ja alueelliselle yhteistyölle, tiedon lisäämiselle ja kansallisten tavoitteiden täyttämiselle sekä nosti esiin luontopohjaiset ratkaisut. RO korosti myös omaa lähestymistapaansa alkuperäiskansoihin ja paikallisyhteisöihin, koska heidän lainsäädännössään ryhmien kollektiiviset oikeudet ovat hankalia määritellä (tuki SK). HR korosti edellä mainittujen lisäksi kaikki huomioivaa ja oikeudenmukaista siirtymää, ja IE maatalouden, maankäyttövalintojen ja maaseudun sosiaalisten kysymysten merkitystä sekä ennallistamisasetuksen ajatusten käytäntöönpanoa.

IT korosti myös tarvetta osoittaa edistystä mitä tulee kansainväliseen kehykseen. IT lupasi myös mobilisoida resursseja ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuntaan ja sanoi, että 20 % on korvamerkitty jälkimmäiseen ja aavikoitumisen ehkäisyyn. G7:n vesiryhmän puheenjohtajana IT rohkaisee myös huomion kiinnittämiseen paitsi vesiresurssiin, myös vesiekosysteemeihin ja kosteikkoihin.

Kommenttikierroksen jälkeen puheenjohtaja tarjosi puheenvuoroa komissiolle, joka kuitenkin totesi, ettei halua pilata puheenvuoroista ilmennyttä huomattavaa yksimielisyyttä kommenteillaan. PJ veti keskustelua lyhyesti yhteen ja totesi neuvoston päätelmien tulleen hyväksytyiksi. Samalla hyväksyttiin kirjaukset neuvoston kannoiksi koskien Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjaa ja Nagoyan pöytäkirjaa geenivarojen saatavuudesta ja niistä saatavien hyötyjen jakamisesta.

Muovin aiheuttamaa saastumista koskevan kansainvälisen oikeudellisesti sitovan välineen kehittämiseksi perustetun hallitustenvälisen neuvottelukomitean viides istunto (INC-5) - näkemysten vaihto

Unkarin ympäristöasioiden ja kiertotalouden valtiosihteeri Anikó Raisz kertoi, että YK-neuvottelut uudesta oikeudellisesti sitovasta kansainvälisestä muovisopimuksesta ovat loppusuoralla. Hallitustenvälisen neuvottelukomitean (intergovernmental negotiating committee, INC) tulisi saada työnsä päätökseen vuoden 2024 loppuun mennessä. Neuvottelukomitean viimeinen kokous (INC5) järjestetään 25.11.-1.12. Etelä-Korean Busanissa. Sopimus on tarkoitus allekirjoittaa keväällä 2025. PJ kysyi jäsenvaltioita yksilöimään yhteisymmärrysalueita, jotka olisivat tarpeeksi kunnianhimoisia, mutta myös mahdollisimman monen YK-maan hyväksyttävissä. Lisäksi PJ pyysi nimeämään mahdollisia joustoja.

Komissaari Hoekstra korosti muovihaasteen vakavuutta ja muovisopimuksen historiallista momentumia. Matkalla Busanin INC5-kokoukseen on vielä monia haasteita. Monissa tärkeissä seikoissa on jo liikettä hyvään suuntaan, olennaista on, miten kasvavaa muovipolymeerien tuotantomäärää voidaan taklata. Tuotannon kasvu lisää myös saastumisen kasvua. Ei kuitenkaan voida ripustaa koko INC5-kokouksen tavoitetta siihen, päästäänkö tässä eteenpäin. Tarvitaan dynaaminen sopimus, joka voi puuttua tuotantomäärään ajan myötä. Täytyy pohtia innovatiivista lähestymistapaa, ja yksityisen sektorin mukanaoloa. Muut odottavat EU:lta liikkumista, meidän on osoitettava joustoa tietyissä alueissa, kuten juuri tuotannon osalta.

Jäsenvaltiot peräänkuuluttivat EU:lta kunnianhimoa muovisopimuksen neuvotteluissa. DE, LU, MT ja SI painottivat, että sopimuksen tulee tunnistaa lisääntyneen muovin tuotannon ja ympäristön pilaantumisen välinen suora yhteys. **Koko elinkaaren kattavaa lähestymistapaa** korosti moni jäsenvaltio (DE, ES, FR, LV, LU, NL, DK, SI, AT, RO, LT, SE, CY). Moni jäsenvaltio (AT, LV, NL, SK, MT, BE) painotti, että pääpainon tulee olla tuotantoketjun alkupäässä, AT näkee tämän red linenä. Toisaalta EL ei pidä mahdollisena sitä, että primäärimuovipolymerien tuotanto pysäytettäisiin kokonaan; näin radikaalit ehdotukset ei sen mukaan tule tehdä, sillä ne estävät neuvotteluiden etenemistä. LT näkee, että sekundääristen muovipolymeerien ei tulisi olla tiukkojen tuotantorajoitusten alaisia.

Teknisellä tasolla ei ole neuvotteluissa päästy vielä tarpeeksi pitkälle, lopputuloksen saavuttaminen tulee olemaan haastavaa ja jännitteitä on syytä välttää (PT). **Joustojen osoittaminen on siksi hyvin tärkeää**. NL näkee, että joustojen osalta voisi esimerkiksi puuttua alkupään toimiin vasta myöhemmin. ES mukaan tulee pohtia, kuinka primäärimuovipolymeereihin ja rahoitukseen viitataan. DK mukaan joustoissa tulee huomioida vielä siirtymävaiheessa olevat maat, mutta tulee kuitenkin varmistaa, ettei globaali kehitys hidastu. Samaten PT näkee, ettei tule suostua kunnianhimottomaan lopputulokseen. FI mukaan on mietittävä, mitä kirjauksia tarvitaan itse sopimukseen, ja mihin voidaan palata myöhemmässä vaiheessa. EE mukaan sopimuksessa tulee määritellä mikä ainakin on hyväksyttävissä, toimeenpanomekanismit ja muut teknisemmät seikat voidaan jättää myöhemmälle. PL ei voi tukea ajatusta siitä, että INC5:ssä määriteltäisiin pelkkä sopimuskehikko, ja hankalat asiat sovittaisiin vasta myöhemmin. EL mukaan neuvotteluissa ei tule takertua dogmaattiseen lähestymistapaan, vaan asettaa realistinen kunnianhimon taso ja osoittaa tarvittavia joustoja.

Laajennetun tuottajavastuun (extended producer responsibility, EPR) merkitystä korostivat EL, SI, EE, SE, HR ja PL. **Saastuttaja maksaa** -periaatteen (polluter pays) puolesta puhuivat AT, EE, FI, SE, FR, LT, SK, BE, BG, PT ja HR. LU näkee, että muovisopimuksen tulisi määritellä mekanismit, joilla tunnistetaan huolta aiheuttavien aineiden suora vaikutus ihmisterveyteen. AT mukaan huomiota tulisi kiinnittää vältettävissä oleviin tuotteisiin, kuten kertakäyttömuoveihin (+DK, FR), kestävään suunnitteluun (+FI, IT), kierrätettävyyteen, uudelleenkäyttömahdollisuuksiin ja huolta aiheuttaviin kemikaaleihin (+PL, BG). CZ mukaan tarvitaan erilliset sitovat tavoitteet kemikaaleille, muoveille ja kestävälle tuotesuunnittelulle. Lisäksi IT, HR ja CY esittivät toiveen, että myös meriympäristön saastumisen pysäyttämiselle saadaan hyvä lopputulos neuvotteluissa. ES ja EL korostivat, että vastuun olemassaolevasta muovisaasteesta ei tule olla vain kehittyneillä mailla.

HR ja LV mukaan soveltamisalan tulee olla tarkkarajainen, jotta neuvottelutulos olisi hyväksyttävä ja ylimääräiseltä hallinnolliselta taakalta vältyttäisiin. RO ja BE toivovat, että sopimus on joustava ja dynaaminen, jotta se voi reagoida muuttuviin tilanteisiin. Kansallisten erityispiirteiden huomioimisesta muistuttivat BE ja CY.

DE näkee **rahoituksen** neuvotteluiden keskeisimpänä poliittisena kysymyksenä. DE järjestää CBD COP16-kokouksen yhteydessä avoimen ministerikonferenssin, jossa haluaa keskustella erityisesti rahoitusnäkökulmasta. Myös AT mukaan rahoitukseen liittyen avainasemassa ovat muut kansainväliset kokoukset matkalla Busaniin (COP16, COP29). FR näki, että rahoituslähteitä tulisi monipuolistaa. HR mukaan rahoitusmekanismin tulee olla sellainen, jota voidaan jatkuvasti päivittää. Yksityisen rahoituksen tarpeesta muistuttivat ES, IT, FI. FI mukaan rahoituksen tulee perustua olemassaolevaan kehikkoon (+MT) ja laajaan rahoittajapohjaan (+LT). FI mukaan vastuun resurssimobilisaatiosta ei tule olla yksin kehittyneillä mailla. BG mukaan kunkin maan tulisi mahdollistaa kansallinen rahoitus.

Ministerit pyrkivät myös tunnistamaan **kumppanuuksia jatkoneuvotteluihin**. Jäsenvaltiot korostivat, että yhteistyötä tulisi jatkaa samanmielisten maiden kanssa (EE, LV, MT), mutta myös muiden globaalien toimijoiden kanssa. PT mukaan on tärkeää keskustella erityisesti niiden maiden kanssa, joilta ei vielä ole tukea. FR mukaan tarvitaan kollektiivinen lähestymistapa, jossa työskennellään yhdessä avainasemassa olevien maaryhmien kanssa, kuten Afrikan maiden (+SK) ja Kaakkois-Aasian maiden kanssa, BG mukaan laajemmin APAC-maiden kanssa. SK ja PT muistuttivat myös pienten saarivaltioiden kumppanuudesta. AT huomautti, että neuvotteluissa toimii pieni ns. samanmielisten maiden ryhmä, joka pyrkii estämään kunnianhimoiset tavoitteet. Intian, Brasilian ja Afrikan maiden kanssa tulisi siksi työskennellä, jotta saavutetaan tarvittava kompromissi alkupään toimista. Näiden lisäksi CZ mainitsi Kiinan. FR ja SI mukaan on tärkeää tukeutua HAC-kollegoihin (High Action Coalition). IT mukaan UK, USA ja Kanada jakaa samanlaisen vision EU:n kanssa, ja yhteistyötä tulisi jatkaa niiden kanssa. PT mukaan keskusteluissa on oltava mukaan myös vähemmän innokkaat maat, jotta tavoitteet varmasti saavutetaan. RO uskoo inklusiiviseen neuvotteluprosessiin, johon kukin maa voi osallistua. Mitä tulee siirtymäaikoihin, tulee kuunnella kehittyviä maita (FR). CZ näkee, että kestävän tuotesuunnittelun alalta voitaisiin löytää konsensusta samanmielisten maiden kesken.

KOM toivottaa tervetulleeksi jäsenvaltioiden konsensuksen, korkea kunnianhimon taso on tarpeen. KOM samaa mieltä monien jäsenvaltioiden kanssa: muovisopimuksen on tarpeen kattaa koko elinkaari, linkki tuotannon ja saastumisen välillä on tärkeä, ja saastuttaja maksaa -periaate tarpeen. Näiden lisäksi laajennetusta tuottajavastuusta on orastavaa sopua myös kehittyvien maiden kesken. KOM tukee PJ:tä, jotta Busanissa saavutetaan kunnianhimoinen lopputulos. Täytyy näyttää joustoa tuotannon osalta ja primääripolymeereissä, ajoitus ja asteittaisuus tärkeää.

PJ summasi, että yhteinen positio on tarpeen, mutta kuten moni on viitannut, on monia kiistankohteita. PJ jatkaa keskustelua myös työryhmien tasolla. Toivoo, että moni on läsnä Busanissa, koska se tulee olemaan olennainen paikka näkemysten vaihtoon ja sen katsomiseen, mihin päästään.

EU:n kemikaalistrategian toimeenpano - näkemysten vaihto

Puheenjohtajan mukaan kemikaaleihin tarvitaan eteenpäin katsova lähestysmistapa. Vuonna 2020 hyväksytyn kemikaalistrategian kaikkia toimia ei ole vielä toimeenpantu. PJ toivoo jäsenvaltioiden näkemyksiä kemikaalistrategian toimien tarkoituksenmukaisuudesta, toimeenpanon tilanteesta ja jatkoaskelista.

Komission mukaan kemikaaliteollisuus on avainasemassa EU:ssa ja monessa jäsenvaltiossa. Vuoden 2020 kemikaalistrategian visio on edistää turvallista ja kestävää kemikaalien käyttöä. Strategian toimeenpano on hyvällä tolalla, kun ¾ strategian 80:stä toimesta on tehty, mm. OSOA- (One Substance, One Assessment) ja CLP-sääntelyt (Classification, labelling and packaging of substances and mixtures). KOM pyrkii virtaviivaistamaan niiden EU-virastojen toimintaa, jotka käsittelevät kemikaaliasioita. Olennaisen käytön tiedoksiannolla pyritään ohjeistamaan yrityksiä. Pyritään myös lisäämään tehokkuutta haitallisten aineiden asteittaisessa käytöstä poistamisessa. REACH-asetuksen päivitys tulee olemaan prioriteetti, KOM pyrkii yksinkertaistamaan sen kehikkoa. Lisäksi KOM pyrkii selkeyttämään PFAS:iin liittymää sääntelyä. Viisi maata on tehnyt aloitteen PFAS:n kieltämistä, ECHA:n tieteellinen

komitea työstää tätä parhaillaan, jotta saadaan vahva tieteellinen pohja. Selkeyttä pyritään saavuttamaan pikaisesti. KOM on myös sitoutunut ECHA:n perustamisasetuksen uudistukseen. Viime vuonna virastolle annettiin uusia tehtäviä, nyt on määriteltävä, kuinka tehtävät voidaan organisoida tehokkaasti. Kemikaaliteollisuus kohtaa uudenlaisia haasteita, ja se tarvitsee sääntely-ympäristöltä selkeyttä. Clean Industrial Deal ja kemikaaliteollisuudenpaketti auttavat vastaamaan yhteisiin tavoitteisiin: kestävyys, kilpailukyky ja turvallisuus.

Lähes kaikki jäsenvaltiot nostivat puheenvuoroissaan esiin **REACH-asetuksen päivityksen pikaisen tarpee**n (DK, SE, PT, DE, LU, FI, EL, ES, EE, SI, RO, LV, AT, IE, IT, BE, HR, CZ, BG ja MT). Prosessien yksinkertaistamista päivityksen yhteydessä korostivat SI, SE, RO, LV, IE ja BG. Laajaa tukea sai myös mahdollinen **PFAS-rajoitus** (DK, SE, FR, PT, LU, DE, EL, FI, LT, SK, IE ja HR). LU mukaan tulisi laatia strategia jo ympäristössä olevan PFAS:n hallinnointiin.

DK ehdotti **vientikieltoa vaarallisille kemikaaleille**, jotka ovat jo kiellettyjä EU:n alueella. DK:n mukaan meillä on moraalinen vastuu turvata ihmisten ja ympäristön terveyttä myös EU:n ulkopuolella: ei ole oikein viedä sellaisia tuotteita, jotka on todettu vaarallisiksi omille kansalaisillemme. NL, SE, FR, ES, BE ja IE tukivat ajatusta vientikiellosta.

Uusista haasteista SE, FR, MT nostivat esiin **hormonihäiriköt**, RO terveysvaikutukset laajemmin, EL PFAS:in. CY näkee uusina haasteina teknologisen kehityksen ja kasvavan kaupan kolmansien maiden kanssa, jotka eivät vastaa EU:n standardeja. DK mukaan haasteena on tasapainotella geopolitiikan kanssa: kilpailukyky, resilienssi, terveys ja ympäristö. Myös LV painotti tärkeyttä EU:n autonomialle kriittisissä sektoreissa. FR mukaan uuden komission tulisi pyrkiä sellaiseen kemikaalipakettiin, joka huomioi rekisteröintinäkökulmaa, vahvistaa ympäristön turvaamista, yksinkertaistaa sääntelyä ja lähettää selkeitä viestejä talouden toimijoille.

ECHA:n perustamisasetuksen pikaista päivitykstä peräänkuuluttivat FR, LU, DE, FI, LT, CY ja BE. Erityisesti ECHA:n rahoitusta painottivat HR, LU, ES, EL ja BG. FR mukaan tulisi oppia haasteista, mitä oli PFAS-rajoituksen draftaamisen kanssa: on varmistettava, että ECHA on paremmin resursoitu. Myös LT, HR, IE ja CY painottivat ECHA:n komiteoiden ja asiantuntijatyön merkitystä.

Välttämättömien käyttöjen tiedoksiannon (Essential use) merkitystä korostivat IT ja CZ. CZ näkee, että ei tule olemaan helppoa määritellä, millainen käyttö lopulta on välttämätöntä. OSOA-sääntelyn (One Substance On Assessment/Yksi aine, yksi arviointi) nostivat esiin PL, NL, EE, SI, LV, SK. LV, SK ja ES kiittivät tehtyä työtä CLP-sääntelyn osalta. DE toivoo, että DG ENV tekisi kemikaalistrategiasta komission edistymisraportin. EL ja EE peräänkuuluttivat parhaiden käytäntöjen jakamista ja innovaatioiden edistämistä, BG hallinnollisen taakan minimoimista. NL (+EE) pitää erityisen tärkeänä turvalliisen ja kestävän suunnittelun näkökulmaa (Safe and sustainable by design) - sekä testimenetelmien kehittämistä ja niiden validointia. BE ja CZ mukaan tulisi kieltää sellaisten haitallisten aineiden käyttö, joille on toimivia vaihtoehtoja.

KOM toivottaa tervetulleeksi laajan tuen, jonka valtaosa delegaatioista osoitti kemikaalistrategialle ja jo tehdylle työlle, kuten CLP-sääntely, OSOA ja Safe and sustainable by design. KOM työstää parhaillaan vientikiellon arviointia ja tunnistaa ECHA:n perustamissäännöksen tärkeyden.

Muut asiat

a) Raportit kansainvälisistä kokouksista:

69. kansainvälisen valaskomission (IWC69) kokous - komission ja puheenjohtajan tiedotusasia

Puheenjohtaja kertoi lyhyesti kansainvälisen valaskomission kokouksesta, jossa keskustelussa oli ollut Islannin, Norjan ja Japanin vastustus valaanpyynnin kansainväliselle kiellolle. Moratorio saatiin EU:n toiminnan ansiosta hyväksyttyä suurella enemmistöllä. Moratorion ulkopuolelle jäivät alkuperäiskansojen pyyntikiintiöt perinteisillä menetelmillä. Näille kiintiöille saatiin myös sovittua automaattinen uusimismekanismi, mitä pidettiin historiallisena saavutuksena.

KOM kehui toimintaa erinomaiseksi, kun alkuperäiskansojen kulttuuristen oikeuksien lisäksi EU:n esittämät päätöslauselmat oli hyväksytty, ja kaikki valaiden suojelua tukevat toimet olivat saaneet tukea. KOM muistutti, että EU:n kannat ovat uusimisvaiheessa, sillä ne ovat vuodelta 2017 ja vanhenemassa. Uusinta on tehtävä PL ja DK EU-puheenjohtajuuksien aikana.

Suomen edustajat
Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
EUE Pietarinen, Nissinen, Birkman
VNK Fant
YM Klobut